

Päihdekasvatuksen toteuttaminen Satakunnan ja Varsinais-Suomen perus-, lukio- ja ammatillisen koulutuksen oppilaitoksissa

Yhteenvetoraportin koonneet:

Jalo Niina, suunnittelija, Turun kaupungin hyvinvointitoimiala

Lahtinen Jenni, projektisuunnittelija, Selvin päin Satakunnassa -hanke

Lainio-Peltola Minna, ylitarkastaja, Lounais-Suomen aluehallintovirasto

Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015):

- **Sosiaali- ja terveysministeriö** johtaa
- **Terveyden ja hyvinvoinnin laitos** kehittää ja ohjaa koko maassa yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa
- **Aluehallintovirastot** ohjaavat toimialueensa ehkäisevää päihdetyötä, suunnittelevat ja kehittävät sitä yhteistyössä muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa sekä **tukevat toimialueensa kuntia ehkäisevän päihdetyön toteuttamisessa ja kehittämisessä.**

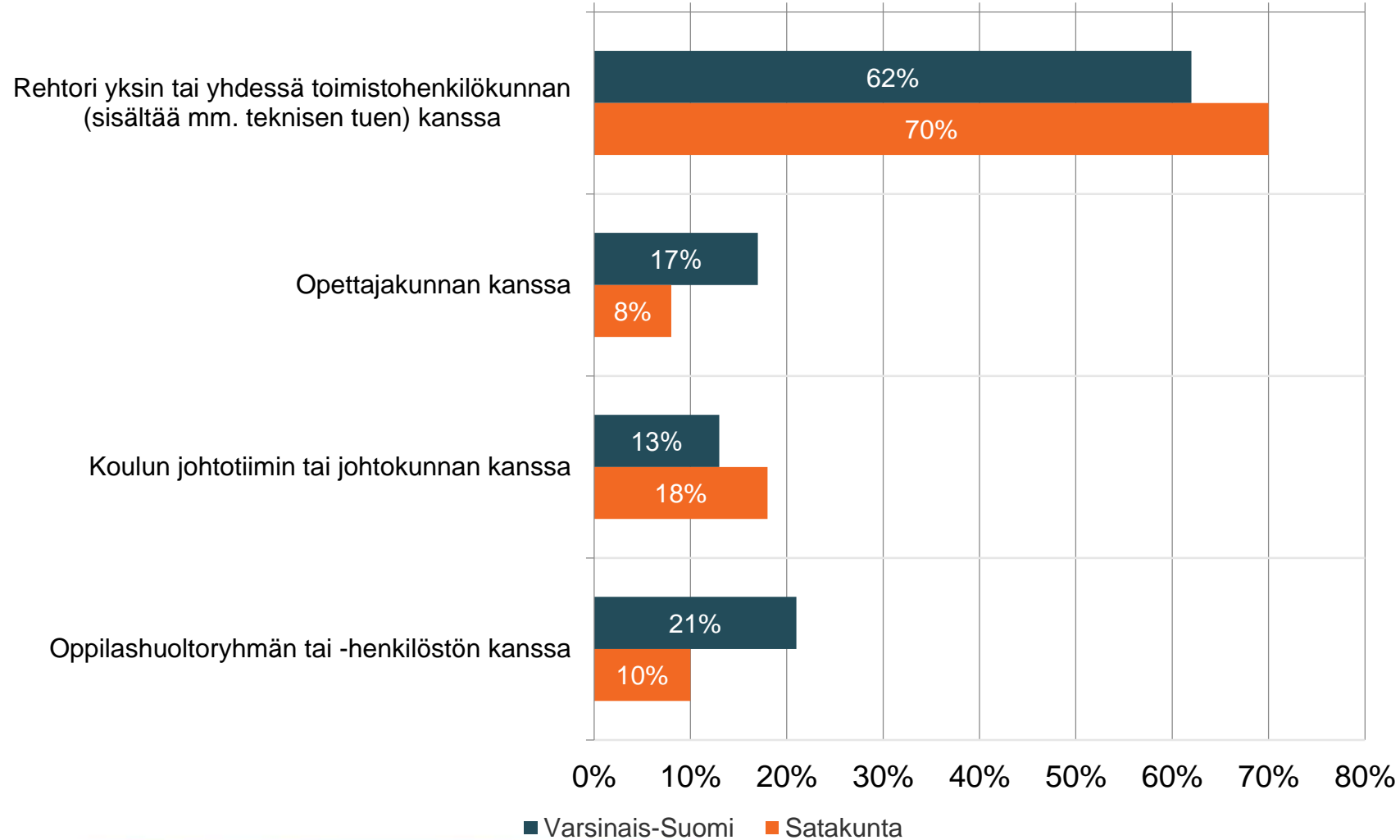

Päihdekasvatuskyselyn vastauksia

- **317 alueen koulusta vastauksia saatiin 87 (27 %)**
- **79 % vastauksista peruskouluista, 13 % lukioista ja 8 % ammatillisista**
- **Varsinais-Suomi: 47 koulua, 15/27 kunnasta (56 %)**
- **Satakunta: 40 koulua 13/17 kunnasta (76 %)**
- **4/5 osalla (79 %) oli ajantasainen suunnitelma päihdekasvatuksen toteutukseen**
- **63 % päivittänyt suunnitelman viimeisen lukuvuoden aikana 2018–2019**
- **25 % päivittänyt vuosina 2016–2017**
- **13 % päivittänyt ennen vuotta 2015**

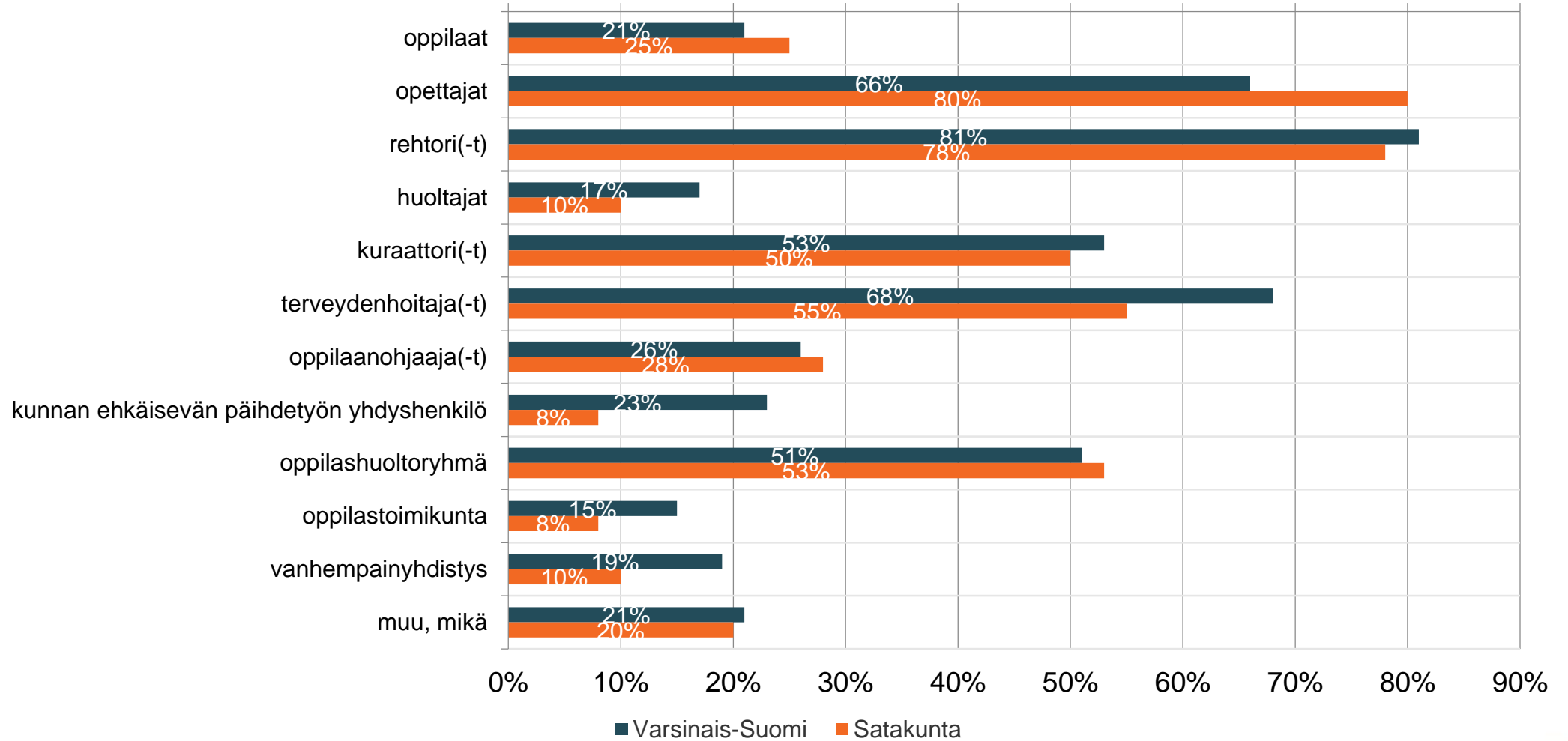

Vastauksen valmistelu

Osallistuminen suunnitelman laatimiseen

Suunnitelman sisältö

- **Kaikki päihdeteemat huomioitu melko hyvin:**
- **alkoholi sisältyy selkeästi eniten, yli 90 %:iin suunnitelmista.**
- **tupakka lähes yhtä paljon, Varsinais-Suomi 91 %:ssa, Satakunta 85 %:ssa**
- **huumausainesisältöjä myös lähes yhtä paljon, n. 87 % molemmissa**
- **nuuska Varsinais-Suomi 81 % ja Satakunta 73 %**
- **sähkötupakkaa selkeästi vähemmän: Varsinais-Suomi 73 %, Satakunta 60 %**

Puuttuminen oppilaiden päihteiden käyttöön

- Päihteiden käyttöön ja välittämiseen puututaan hyvin:
- alkoholin, tupakan ja huumausaineisiin lähes 100 %
- sähkötupakan ja nuuskan käyttöön ja välittämiseen puututaan hieman vähemmän, mutta silti erinomaisesti (97–98 %)
- puuttujina koko henkilökunta, toiseksi isoimpana opetus- ja terveydenhoito.
- myös oppilaan vapaa-ajan käyttöön puututaan Varsinais-Suomi 89% ja Satakunta oli 78 %
- alle 18-vuotiaan käytöstä vanhempiin yhteyttä ottaa lähes kaikkia (Varsinais-Suomi 98 %, Satakunta 97 %)

Kurinpitokeinot ja turvaamistoimet sekä hoitoon ohjaus

- **kasvatuskeskustelu**
 - **häiritsevän ja turvallisuutta vaarantavan oppilaan poistaminen tilasta**
 - **esineiden ja aineiden haltuunotto**
-
- **hyvin selvillä, minne päihteitä käyttävä oppilas tulee ohjata**

Varhaisen puuttumisen malli

- **54 % vastanneista käytössä. Esim.**
- *Tupakoinnin ja päihteiden osalta noudatetaan varhaisen puuttumisen periaatetta. Mahdollisen epäilyn sattuessa opettaja keskustelee ensin oppilaan kanssa, tarvittaessa keskustelussa voi olla mukana myös kuraattori ja terveydenhoitaja. Oppilaan huoltajiin ollaan yhteydessä mahdollisimman nopeasti ja sovitaan jatkotoimenpiteistä*
- *Haitallisten aineiden käytön jatkuessa aloitetaan kasvatust keskustelut oppilaan kanssa. Mikäli kasvatust keskustelukaan ei riitä, otetaan yhteyttä poliisiin ja lastensuojeluun*

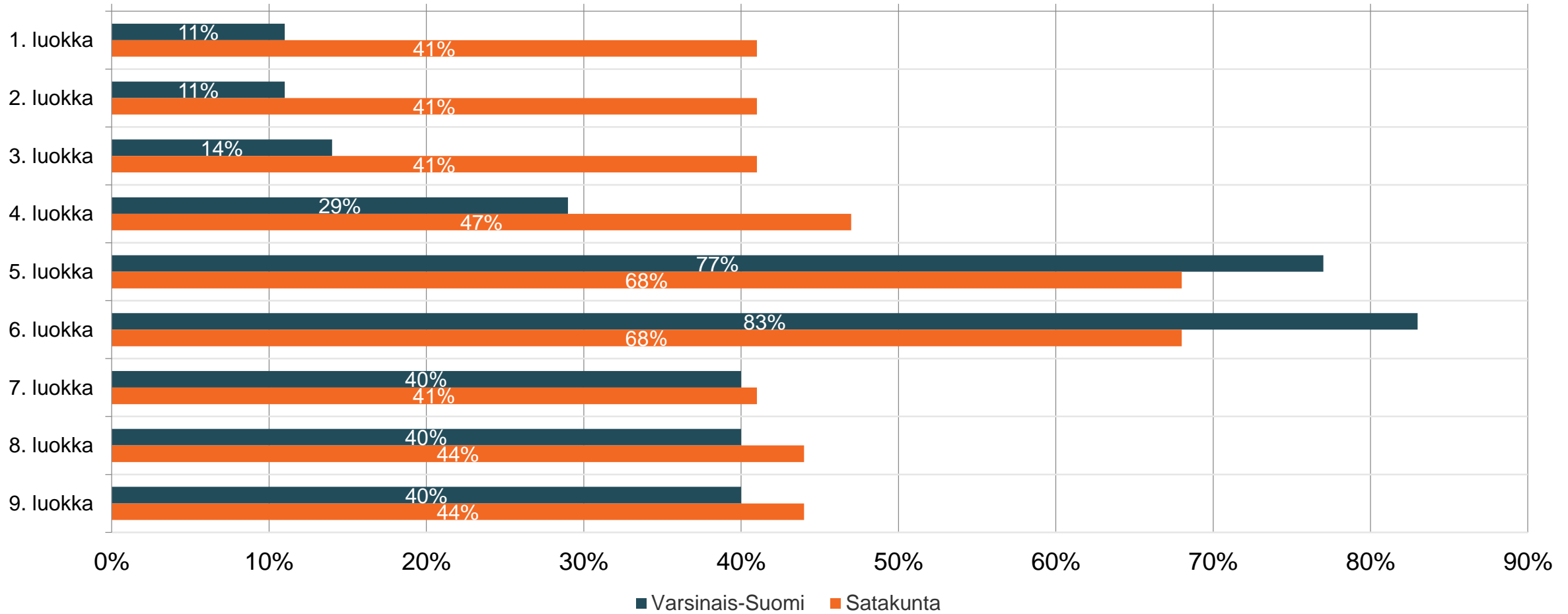

Päihdekasvatuksen tavoitteet

- *Oppilaan itsetuntemuksen vahvistaminen niin, että oppilas arvostaa itseään ja omaa hyvän itsetunnon. Oppilaalla on perustiedot tupakkatuotteista ja päihdyttävistä aineista ja oppilas ymmärtää niiden vaarallisuuden.*
- *Oppilas tuntee päihteet ja niiden vaikutuksen hyvinvoinnille yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta. Oppilas osaa tehdä hyvinvointia edistäviä valintoja päihteisiin liittyen sekä löytää ratkaisuvaihtoehtoja mahdollisiin ongelmatilanteisiin.*

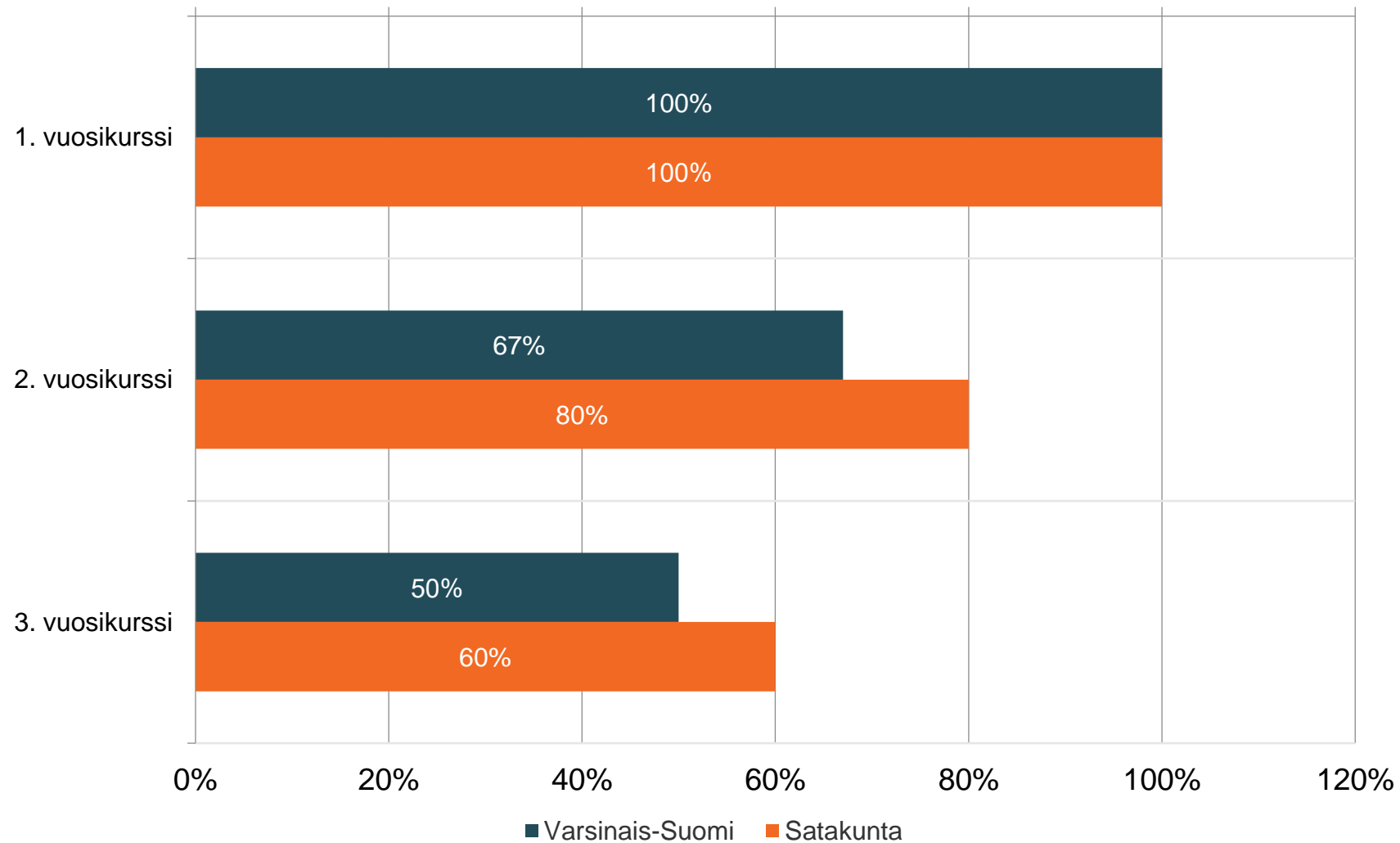

Päihdekasvatuksen toteutus/ Perusopetus(N=69)

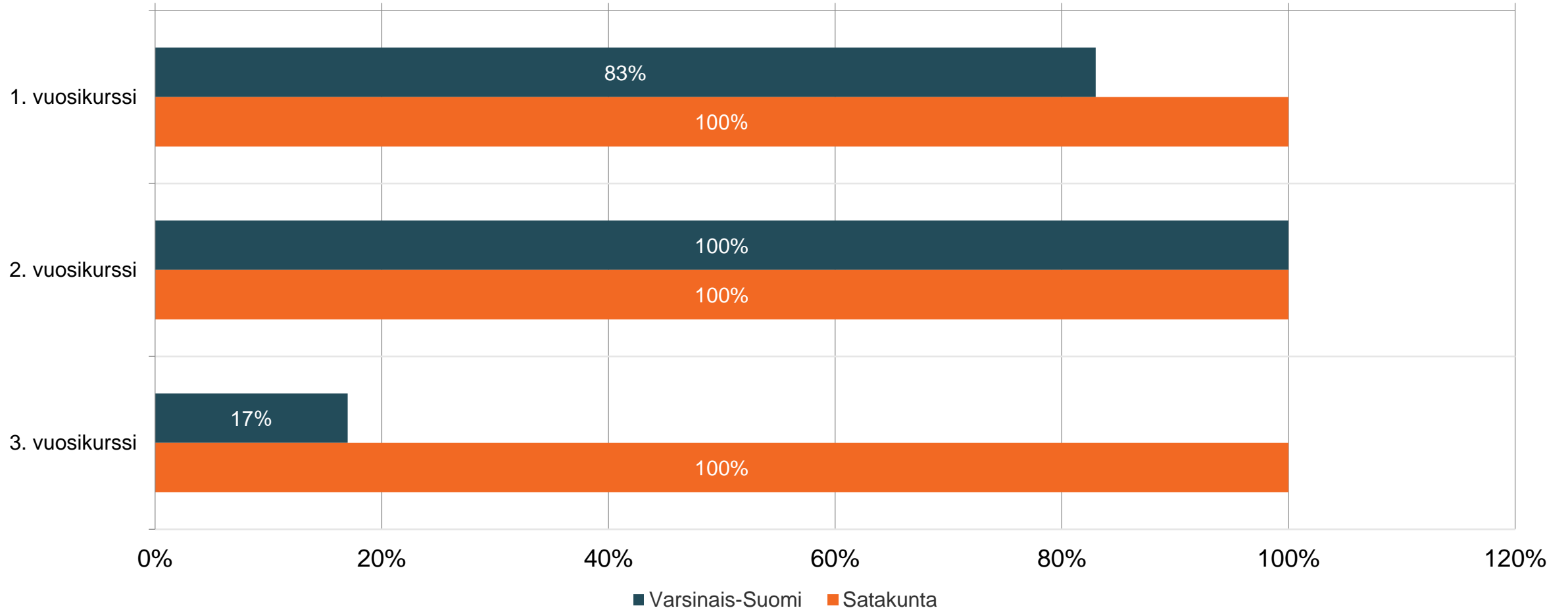

Kuvio 4: Päihdekasvatuksen toteutus/ Lukiot (N=11)

Kuvio 5: Päihdekasvatuksen toteutus/ Ammatilliset oppilaitokset (N=7)

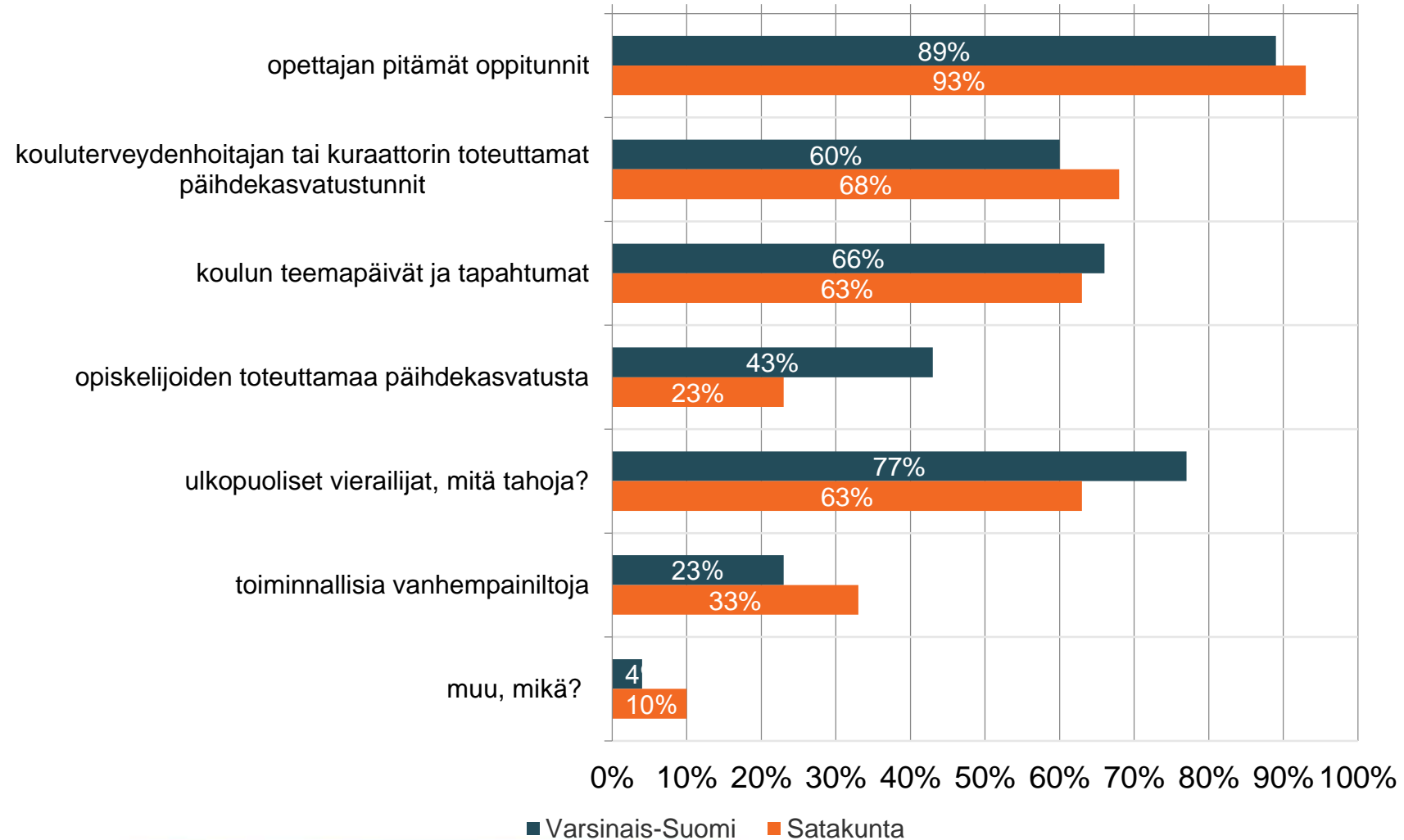

Päihdekasvatusta terveystiedon ja ympäristöopin lisäksi

- **53 % Satakunnassa, 47 % Varsinais-Suomessa sisällyttänyt muihin oppiaineisiin**
- **esimerkiksi turvataidon, uskonnon, yhteiskuntaopin, biologian, liikunnan, kotitalouden, psykologian tai kemian opinnoissa**
- **ammattillisissa opinnoissa työturvallisuuden sekä työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitämisen yhteydessä**
- **tyypillisesti monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa tai aihetta käsitellään omista teemapäivissä**

Päihdekasvatuksen toteutus

Päihdekasvatuksen kehittäminen nyt ja tulevaisuudessa

- Suunnitelmallisuus, ajantasaisuus ja jatkuvuus (1-5):
- Satakunta 3,25, Varsinais-Suomi 3,4
- Parhaan arvosanan antoi itselleen 7 koulua (8 %).

Kehittämisaatuksia

- Toivotaan päihdekasvatukseen soveltuvaa materiaalia, asiantuntijatuksia konsultointiin ja vierailuihin sekä koulutusta henkilökunnalle esim. uusista päihdeaineista.
- Ehkäisevän päihdetyön toteuttamiseen toivottiin toiminnallisempia menetelmiä. Nuorten äänen kuuleminen ja nuorilta nuorille tapahtuvan päihdekasvatuksen toteutus ilmeni toiveena/tarpeena vastauksissa.
- Toivottiin suunnitelmallista ja koko kunnan perusopetuksen kattavaa ohjeistusta ja toiminnan päivitystä. Asian esillä pitäminen ja kertaaminen nähtiin tärkeinä haasteina.
- Halukkuutta löytyy lähteä kehittämään päihdekasvatuksen ja varhaisen puuttumisen malleja.
- Yhteistyön paikkoja nähdään niin maakunta-, kuin paikallistasolla erityisesti tiedon ja hyvien käytäntöjen levittämiseksi.

